

TÜRK BASININDA

KADIN GAZETESİ'NİN YERİ (1947-1962)

Sezen Çoğun Karabulut

I – Osmanlı Dönemi Basınında Kadınlara Yönelik Gazete Ve Dergiler

Osmanlı toplumunda kadının durumu ile ilgili tartışmalar XIX.yy.dan itibaren ifade edilmeye, çözüm yolları aranmaya başlanmıştır. Bu gelişmeleri, Osmanlı Devleti'nin içinde bulunduğu şartlardan ayrı düşünmek mümkün değildir.

XVIII.yy.dan itibaren Batı karşısında alınan yenilgiler, Osmanlı aydınlarını ve yöneticilerini yeni arayışlara yöneltmiş, Batıdaki yenilikleri ülkelerine aktarmalarına yol açmıştır. Öncelikle askeri alanda gerçekleştirilen yenilikler yeterli olmayınca, 1839'daki Tanzimat hareketi ile Batılılaşma hareketi hemen her alana yayılmıştır. Batı tarzı okullar açılmış, Batının hukuk sisteminden yararlanılmıştır. Bu gelişmelerden Osmanlı kadını da nasibini almıştır. Batıyı yakından tanıyan aydınlar, Osmanlı kadın hareketini başlatmışlardır. Namık Kemal, Şemsettin, Ahmet Mithat Efendi gibi yazarlar, konuya eserlerinde yer vermişlerdir¹.

Buna rağmen, Tanzimat Fermanı ile kadınlara yönelik herhangi bir hak tanınmamıştır; fakat Tanzimat'la başlayıp, Meşrutiyet'e kadar giden dönemde, daha önceki yıllara oranla önemli sayılabilecek bazı hakların tanındığı ve kadının statüsünün tartışma konusu edildiği görülür: 1856 Arazi Kanunu, "kız evlatlara babalarından kalan topraklar üzerinde erkek kardeşler gibi veraset hakkına sahip

¹ Yazarların görüşleri konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. Şefika Kumaz, *Cumhuriyet Öncesinde Türk Kadını (1839-1923)*, M.E.B. Yay., İstanbul, 1997, s. 58-62.

SEZEN ÇOĞUN KARABULUT

olmalarını” tanımakta; kölelik ve cariyelik kaldırılmakta, kadınlara sınırlı da olsa eğitimden yararlanma olanağı tanınmakta ve kılık kıyafet, sokağa çıkma gibi fermanlarla düzenlenen sosyal yaşantıda görel bir hoşgörü hakim olmaya başlamaktadır.

1842’de Avrupa’dan getirilen ebe kadınların Tıbbiye’de verdikleri kurslarla başlayan, kadınlara eğitim ve özellikle mesleki eğitim verme çabası, 1858’de ilk kız rüştiyelerinin, 1869’da sanayi okullarının, 1870’de “*Darülmuallimat*” yani kız öğretmen okullarının açılmasıyla devam etmiştir. Ancak bütün bu atılımların son derece dar bir zümreyi etkilediğini, imparatorluğun İstanbul, Selanik gibi büyük merkezlerinin ötesinde pek yayılmadığını, ürünlerini Tanzimat’tan hayli sonra, Abdülhamit devrinde vermeye başladığını ve bir yandan atılım gibi görünürken, öte yandan da hakim dini inançlara saygılı olmaya büyük özen gösterildiğini saptamak gerekir².

Avrupa modeline göre örgütlenen dönemin okulları, medreselerden yetişmiş ulemanın kültür tekelini elinden alan yeni bir kültürlü insanlar sınıfı yetiştirmiştir. Bu okulların yanı sıra, Osmanlı İmparatorluğu’nda bir düşünce basınının doğuşu da Türklere Avrupa’da neler olup bittiğini günü gününe izleme ve Batının kimi kültürel ve toplumsal olaylarını yakından görebilme olanağı sağlamıştır. Gazete ve dergiler, her çeşit düşüncenin çekiştiği, yarıştığı birer arena idi. Avrupa’da olduğu gibi, kadının yükselmesi düşüncesi de, sessizce, fakat kararlı bir biçimde etkinliğini göstermeye başlamıştı³.

Başlangıçta Osmanlı’nın aydın kesimi ailelerine mensup, olanakları görece geniş kadınlar, aldıkları eğitim ve yabancı dil bilgileri ile Türkiye’de kadın hareketinin ilk kadın sözcüleri ve öncüleri olmuşlardır. Dönemin önde gelen kadın yazarları arasında Ahmet Cevdet Paşa’nın kızı Fatma Aliye yer alır. Onun yanı sıra bu dönemin önde gelen kadın yazar ve şairleri arasında Makbule Leman, Emine Semiye, Fahrünnisa, Şair Nigar ve Abdülhak Hamit’in kız kardeşi Mihrünnisa sayılabilir.

Bu aydınların çalışmaları sonucu Tanzimat Döneminde; “*Terakki, Şükûfezar, İnsaniyet, Muhadderat, Hanımlara Mahsus Gazete*” isimli yayınlar yer almıştır. Meşrutiyet Döneminde ise; “*Kadın, Demet, Mefharet, Mehasin, Kadınlar Dünyası, Hanımlar Alemi, Kadınlar Alemi, Musavver Kadın, Kadınlık, Türk Kadını, Bilgi Yurdu Mecmuası, İnci*” adlı gazete ve dergiler⁴ çıkarılmıştır.

Osmanlı Devleti’nin I. Dünya Savaşı’ndan yenik çıkmasından sonra, Mondros Mütarekesi uyarınca İtilaf Devletlerinin giriştiği işgal hareketlerine gerekli tepki İstanbul Hükümeti’nden gelmeyince, Türk halkı Milli Mücadeleyi başlatarak işgallere karşı koymuştur. Meşrutiyet devri okullarında tahsil gören,

² Şirin Tekeli, *Kadınlar ve Siyasal Toplumsal Hayat*, Birikim Yay., İstanbul, 1982, s. 195-198.

³ Bernard Caporal, *Kemalizm ve Kemalizm Sonrasında Türk Kadını*, Türkiye İş Bankası Kültür yay., Ankara, 1982, s. 51-54.

⁴ Bu konuda bilgi için bkz. Aynur İnel, Deniz İlyasoğlu, “*Kadın Dergilerinin Evrimi*”, *Türkiye’de Dergiler ve Ansiklopediler (1849-1984)*, İstanbul, 1984, s. 172.

KADIN GAZETESİ

cemiyet faaliyetlerine katılan ve basında tecrübe kazanan hanımlar, bu dönemde kadın hakları için mücadele verirken, vatanın tehlikeye düştüğü Milli Mücadele döneminde onun kurtuluşu için de faaliyet göstermişlerdir. Bu dönem basınında kadın yazarlar arasında en çok dikkati çekenler: Halide Edip ve Müfide Ferit'tir. Bu ikisi, özellikle Hakimiyet-i Milliye ve İrade-i Milliye gazetelerinde yazmışlardır⁵. Ayrıca yurdun işgaline karşı bir çok yerde mitingler düzenlenmiş ve bu mitinglerde bir çok bayan, konuşmacı olarak söz almıştır⁶. Bu durum, Meşrutiyet döneminde açılan kız mekteplerinin, Milli Mücadeleye milliyetçi, aydın bir kadın potansiyeli hazırladığını göstermektedir⁷.

II – Cumhuriyet Dönemi Basınında Kadınlara Yönelik Gazete Ve Dergiler

Cumhuriyet dönemine gelindiğinde Türk Kadını için sosyal hayatta daha geniş imkanların sağlandığını görmekteyiz. Daha Milli Mücadele döneminde Mustafa Kemal'in devamlı olarak kadın cemiyetlerine destek sağladığı bilinmektedir. Cumhuriyetin ilanı ile birlikte bu desteğin sonuçları alınmaya başlamıştır. 4 Nisan 1926 tarihinde Medeni Kanun ilan edilmiş ve küçük yaşta evlenme, çok kadınla evlenme olayları önlenmiş, miras konusunda kadına, erkeğin elinde tuttuğu haklar tanınmıştır. 1930 ve 1934 yıllarında kadınlara seçme ve seçilme hakları tanınmış ve 1934 seçimlerinde meclise 18 kadın milletvekili girmiştir⁸. Yeni Cumhuriyetin kadınlara sağlamış olduğu bu haklar doğrultusunda, bu dönemde basında kadınlara yönelik gazete ve dergilerin sayısı da artmıştır. Bunlardan bazıları şunlardır; Türk Kadın Yolu, Kadın Yazıları, Cumhuriyet Kadını, Ev-İş, Kadın Dünyası, Türk Kadını, Ev-Kadın, Hanımeli, Aile ve Kadın Gazetesi.

III – Kadın Gazetesi Ve Basın Hayatındaki Yeri (1947-1962)

A - Kadın Gazetesi'nin Yayın Hayatına Başlaması

Kadın Gazetesi 1 Mart 1947 yılında yayın hayatına başlamış ve 1967 yılına kadar 20 yıllık bir sürede yayını başarıyla devam ettirmiştir. Türk Kadınlar Birliği'nin yayın organı olan gazetenin sahibi ve yazı işlerini idare eden İffet Halim Oruz'dur. 6 aylık süre zarfında Cumartesi günleri yayınlanan gazete, 18 Ağustos 1947 tarihinden itibaren pazartesi günleri yayınlanmıştır. Fakat, 13 Ekim 1952 tarihinden itibaren Perşembe günleri çıkmaya başlamıştır. Bu durumun nedeni şu şekilde açıklanmıştır: "*Pazartesi günleri yayınlanmakta olan Kadın Gazetesi*

⁵ Şefika Kurnaz, a.g.e., s. 157.

⁶ Afet İnan, *Tarih Boyunca Türk Kadınının Hak ve Görevleri*, İstanbul, 1982, s. 108.

⁷ İnci Enginün, Müjgan Canbur, Cahide Özdemir, *Milli Mücadele'de Türk Kadını*, Ankara, 1983, s. 14

⁸ Turan Feyzioğlu, "*Atatürk ve Kadın Hakları*", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, II/6, (Temmuz 1986), s. 591-599.

SEZEN ÇOĞUN KARABULUT

bundan böyle Perşembe günleri çıkacaktır. Pazartesi günü çıkan gazete bir gün önce basıldığına göre Pazar tatiline rastlamakta ve bu sebeple bazen gazete gecikme arzısı ile meydana gelmektedir. Buna mahal vermemek üzere Perşembe günleri çıkacağız...⁹".

Gazetenin ıkış amacını kurucuları ilk sayısında Şu Şekilde açıklamışlardır: "Cumhuriyet inkılabı kadınlığımıza ileri dünya kadınlığı arasındaki yerini vermiş bulunuyor. Türk kadınındaki kan ve ruh vasıfları bu hamlenin hem hızla hem de başarı ile vücut bulmasını desteklemiştir. Bundan dolayı "Kadın Gazetesi" Türk kadınlığının geçmiŐteki mevzularıyla ilgilenmek istemeyecek, kısaca kadın-erkek eŐitlik davası üzerinde fikir yürütmek lzmununu duymayacaktır. Cemiyet içinde kadınlıla ilgili cinsel ve sosyal mevzular, 'Kadın Gazetesi'nin de mevzuunu teşkil eder. Memlekete ve aileye yararlı görülen ve kadınlığımızın tekamülüne yardım edecek, ilim, sanat, fikir hareketlerine ve kadınlıla ilgili, görüş, duyuŐ ve düŐünceleri için 'Kadın Gazetesi'nin sayfalarını daima kendisine açık bulacaktır. En tanınmış kadın yazarlarımız, kadın doktorlarımız, hukukçularımız ve terbiyecilerimizin fikir ve sanat hareketlerine sayfalarımızı vermiş bulunuyoruz. Okuyucu, kadınlığımızın her türlü içtimai, edebi kabiliyetlerini ve sanat, fikir hareketlerini, ayrıca dünya kadınlık aleminden edinilecek bilgileri, derli toplu olarak 'Kadın Gazetesi'nde bulacaktır. Cemiyetin en büyük varlığını teşkil eden kadın tahassüs ve Őefkatinin kaynağı ve kucadığı olmak amacımızdır. Yuvayı diŐi kuŐ yapar-Yurdun içtimai, iktisadi ve kültürel davaları kadın elinin çevikliğine ve kadın yüreğinin hassaslığına daima muhtaçtır. Böylece kadınlığımızın düşünce, görüş, duyuŐ ve isteklerine hizmet için ıkıyoruz"¹⁰.

Görüldüğü gibi, gazetenin amacı kadınlara, erkeklerle eşit haklar verilmesini talep etmek değildir. Çünkü, bu haklar kadınlara Cumhuriyet dönemi ile birlikte verilmiştir. Fakat gazetede üzerinde durulan konu bu hakların hayat bulmasıdır¹¹. Kadını sosyal hayatta daha faal kılmak, sahip olduğu hakların farkında olarak bu haklarını olĐunlukla sosyal hayatta kullanmasını sağlamaktır. Aynı zamanda; kadının bir ülkenin ekonomik bünyesindeki önemini vurgulayarak, kadınları çalışma hayatına sevk etmek istemektedir. Bu nokta, "Kadın Gazetesi"nin, kendi dönemindeki diğer kadın gazete ve dergilerinden farkını ortaya koyar. Bu bilinçle yoluna devam etmek isteyen gazetede İffet Halim Oruz'un; "Kadın Gazetesi'nin Bir Yıllık alıŐması Dolayısıyla" adlı makalesi dikkati çekmektedir. Oruz bu dönemde karŐılaŐtıkları zorlukları ve temel ilkelerini Şu Şekilde açıklar: "ıkış tarihimiz olan 1 Mart 1947 gününden beri mücadelemizin başlıca hedef noktaları Şunlardır :

1. Gazeteye bir kapak ve kapağın üzerine açık saçık bir kadın portresi yaĐıŐtırmamak için bayilerle mücadele ediyoruz.

⁹ Kadın Gazetesi, 13 Ekim 1952.

¹⁰ A.g.g., 1 Mart 1947.

¹¹ İffet Halim Oruz, "Davalarımız", a.g.g., 22 Mart 1947.

KADIN GAZETESİ

2. *Ecnebi gazeteleri ellerinde dolaştırmak zevkinde ve bu yüksek teknik kabiliyetli mecmualardan aşağısını beğenmemek illetiyle malül olan zümrelere dertlerimizi ve davalarımızı dinletememekle mücadele ediyoruz.*

3. *Adamsendecilikle mücadele ediyoruz.*

4. *Tamamıyla kendilerine hitap ettiğimiz halde böyle ağır başlı şeyleri okumayan büyük bir zümre ile mücadele ediyoruz...¹².*

Gazetenin sahibinin açıklamasında da yer aldığı gibi davalarından ödün vermemişler ve gazetenin içeriğinde çok fazla değişiklik yapma yoluna gitmemişlerdir. İlerleyen yıllarda sadece gazetenin ebatı küçülmüş ve buna bağlı olarak haber sayısında azalma olmuştur. Gazete içerik olarak zengin siyasal, toplumsal, ekonomik konulara değinmiştir. Bunların yanında kadınlar için moda sayfası, sinema, tiyatro, edebiyat köşeleri yer almıştır. Annelik rolünün önemi için çağdaş bilgiler verilmiş, modern kadının giyim ve yemek gibi alanlardaki yeni yönelimleri tanıtılmıştır. Kadın haklarından bahsedilerek, yönlendirici yazılar yazılmıştır. Kadının toplumdaki aktif rolünün önemini anlaşılmasını sağlamak için "Dünya Kadınlığı" başlıklı bir köşe hazırlanarak tarih içerisinde, ülkelerinin toplumsal, siyasi, ekonomik, eğitim alanlarına önemli atılımlar kazandırmış, başarılı kadınlardan örnekler verilmiştir. Örneğin 19. yüzyıl Amerika'sında kadın hakları konusunda mücadele eden Suzan B. Antoni¹³, İngiltere'de kadınlara eğitimin yolunu açan Dorothea Beale¹⁴, Amerika'da gemi kaptanlığı lisâni almış Meri B. Green¹⁵, İngiltere'de uçak plan ve projeleri hazırlayan Mrs. Maxine Miles¹⁶ bu sayfalarda övgüyle yer bulmuşlardır.

Gazete, sayfalarında bazen sadece bir konuya yer vermiştir. Örneğin: 12 Temmuz 1947 tarihinde çıkarılan sayı tamamen "Moda ve Lüks" konularına ayrılmıştır. Bu durumun nedeni ise şöyle açıklanmaktadır: "Kadın Gazetesi, bu sayısını moda mevzuuna hasretti. Sosyal davalar ve dertler üzerinde kadınlığımızın görüş, düşünce ve duyularına sayfalarını açmış olan gazetemizin, bütün bir kadınlık alemi pek yakından ilgilendiren ve iyiye kötüye çekilmeye pek müsait olan mevzu ile etraflıca uğraşması yerinde olacaktır...¹⁷."

18 Ağustos 1947 tarihli sayı ise İzmir Fuarı dolayısıyla İzmir ve İzmir Fuarı'na ayrılmıştır. Fuar hazırlıkları, İzmir hayatı, Ege sahilleri hakkında yazılar ve röportajlar yayınlanmıştır. Şükufe Nihal; "İstiklal Savaşında İzmir Kadınlarının Rolü" başlıklı yazısında İzmir Kadınının Milli Mücadelede göstermiş olduğu önemli mücadeleyi anlatmıştır. "İzmir" başlıklı yazıda, İzmir'in coğrafi, tarihi özellikleri anlatılmıştır. İzmir Fuarı'nın hazırlık çalışmaları ve içeriği hakkında bilgiler verilerek, fuara ait resimler yayınlanmıştır.

¹² İffet Halim Oğuz, "Kadın Gazetesinin Bir Yıllık Çalışmaları Dolayısıyla", a.g.g., 1 Mart 1948.

¹³ A.g.g., 1 Mart 1947.

¹⁴ A.g.g., 15 Mart 1947.

¹⁵ A.g.g., 15 Aralık 1947.

¹⁶ A.g.g., 19 Ocak 1948.

¹⁷ İffet Halim Oruz, "Moda ve Lüks", a.g.g., 12 Temmuz 1947.

SEZEN ÇOĞUN KARABULUT

Gazete 30 Nisan 1953 tarihli sayısından itibaren "Yurdumuzu Tanıyalım" başlıklı bir köşe hazırlayarak, bu köşede yurdumuzun tarihi ve doğal zenginliklere sahip beldeleri tanıtılmıştır.

Görüldüğü üzere gazete, diğer kadın yayınları gibi bir moda-magazin dergisi veya gazetesi değil, kadınların kültür seviyesini yükseltici bir fikir gazetesidir.

B – Sosyal Hayat Ve Kadın Gazetesi

Kadın Gazetesi'nde siyasi ve sosyal konulara daha çok önem verildiğini görmekteyiz. Özellikle kadının sosyal hayattaki yeri ve önemi üzerinde durularak, kadını bir birey olarak toplum içerisinde daha aktif kılmak hedeflenmiştir. Bu hedef doğrultusunda sosyal hayatta gelişen olaylar konusunda kadınlara bilgiler sunulmuş ve kadınların sosyal hayattaki faaliyetlerine önemli bir yer ayrılmıştır. Bu konudaki ilk haberlerden biri Müjgan Ağaoğlu'nun "Vatan Hizmetine Gönül Veren Kadınlarımız" başlıklı yazısıdır :

"Vatan hizmetinde Türk kadınının emeği pek büyük ve pek eskidir. Türk kadınlığının bu hizmetler uğrunda nasıl çalıştığını ve ne büyük işler yaptığını yakın tarihimiz bize çok güzel anlatır... Bugün zamanınızda yaşayan ve vatan hizmetlerine gönül veren asker ruhlu kadınlarımız arasında Büyük Atamızın kızı Sabiha Gökçen 1935 yılından beri havacıdır..."¹⁸.

Ülkemizde bazı kadınlar, sosyal hayatta daha etkin olabilmek için bir takım gruplar meydana getirerek, kadın örgütlenmelerini arttırmaya çalışmışlardır. 1946 yılından itibaren, Kadın Birlikleri kurulmaya başlamıştır ve 13 Nisan 1949'da Türk Kadın Birliği açılmıştır. Gazete bu duruma ilgi göstererek sayfalarında şu şekilde yer vermiştir :

"13 Nisan 1949 Çarşamba günü aşağıda isimleri yazılı müteşebbis heyet üyeleri, B. İnönü'nün fahri başkanlığında bir toplantı yaparak Türk Kadın Birliği'nin kurulması hakkında görüşmüşlerdir. Hazırlanan tüzük tasarısına göre bu cemiyet siyasetle meşgul olmayacak Türk kadınlarının kültür alanında yükselmelerini sağlamaya, kadınlara verilmiş olan hakları korumaya, kadın ahlakı üzerinde çalışmaya matuf hizmetler gösterecektir"¹⁹.

Bu kuruluşlardan bir diğeri 1953 yılında faaliyete girmiş olan "Kadın Sosyal Hayatını Tetkik Kurumu"dur. Kurumun amacı; kadınların sosyal durumunu etütlerle araştırmak, incelemek ve düzenlemektir. Mevcut hakların daha etkin kullanımını sağlamaktır²⁰. Ayrıca, ailelerine ekonomik destek sağlamak için işçi olarak çalışan kadınları, kültür ve bilgi bakımından yetiştirmek amacıyla 1948

¹⁸ Müjgan Ağaoğlu, "Vatan Hizmetlerine Gönül Veren Kadınlarımız", a.g.g., 3 Kasım 1947

¹⁹ A.g.g., 18 Nisan 1949.

²⁰ A.g.g., 5 Mart 1953.

KADIN GAZETESİ

yılında kurulan kadın kulüplerini Hasene Ilgaz, “İşçi kadınlarımız için kadın kulüpleri” başlıklı yazısında tanıtmıştır²¹.

Türkiye, Atatürk dönemiyle birlikte, hızlı bir sanayileşme hamlesi başlatmıştır. Kadınların çalışma hayatının düzenlenmesinde, en önemli aşama 1936 tarihli “İş Kanunu”dur. 8 Haziran 1936 tarihinde kabul edilen bu yasayla, erkek, kadın ve çocukların çalışma koşulları yeniden düzenlenmiştir. Atatürk döneminde yapılan bu düzenlemelerin amacı; kadını ekonomik hayatta daha etkin kılmak ve toplumsal yaşamdaki pasif kadın imajına son vermektir. Fakat, Türkiye’nin demokratikleşme sürecine girdiği 1946 tarihinden itibaren siyasal ve sosyal yaşamdaki değişiklikler ile birlikte, izlenen yanlış politikalar sonucunda kadın çalışma hayatının dışında bırakılmaya çalışılmıştır²². Hatta konu dönemin ders kitaplarına bile girmiştir. Kitaplarda, kadını çalışma yaşamından dışlayan bakış açısı, sık sık “gerekirse bir işte çalışır” sözleriyle ifade edilmiştir. Ancak erkekler için böyle bir değerlendirme yapılmaz. Bir işte çalışmayan baba kavramı, hastalık ve sakatlıkta akla gelir. Çalışan kadının varlığının kabul edildiği koşullarda ise kadın, ancak ailenin geçimine “yardımcı” olacaktır. Ailenin giderlerine kadının da katıldığına dair örneğe rastlanmaz. Çalışan, para kazanan kadınların parmakla gösterildiği yıllarda, kadının kazancının erkeğinkine eklenerek evin güçlendirilmesi büyük önem taşır²³.

İşte bu çarpıklıklar üzerine gazete, kadının çalışma hayatındaki etkinliğini ve sosyal güvencesini sağlamak için Çorum Milletvekili ve aynı zamanda gazetenin yazarı olan Hasene Ilgaz vasıtasıyla meclise kanun teklifinde bulunmuştur²⁴.

1950’li yıllarda Demokrat Parti’nin izlediği politikalar gazetenin tepkisine yol açmıştır. İzlenen bu politikalar ülke içinde cehaletin, dinci ve gerici ayaklanmaların yaşanmasına neden olduğu gibi, Atatürk’ün yıllar önce Türkiye’yi çağdaşlaştırmak için yapmış olduğu yenilikler özelliğini yitirmeye başlamış ve özellikle kılık kıyafette kadınlarımız eskiye dönmeye başlamışlardır. Gazete diğer olaylarda olduğu gibi bu duruma da tepki göstermiş ve olay gazeteye “Çarşafı Mücadele” başlıklı yazı ile şöyle yansımıştır :

“Türk Kadın Birliği genel merkezi ve İstanbul Merkezine gelen yazılarla memleketin bir çok yerlerinde çarşafın arttığı ve medeni kıyafetli kadına tacizler yapıldığı bildirilmektedir. Bu durum karşısında Birlik ilk önce memleketin muhtelif mntukalarında bir inceleme yaptırmayı ve bu müşahedelerden sonra mücadeleye geçilmesinin doğru olacağı kanaatine vararak harekete geçmiştir. Genel Merkez Maraş’a bir avukat bayanımızı gönderdiği gibi İstanbul Merkezi adına da Avukat Cahide Altan 19 Temmuz Cumartesi günü Erzincan’a hareket etmiştir. Diğer

²¹ Hasene Ilgaz, “İşçi Kadınlarımız İçin Kadın Kulüpleri”, a.g.g., 21 Haziran 1948.

²² Leyla Kırkpınar, “Türkiye’de Toplumsal Değişme Sürecinde Kadın”, 75. Yılda Kadınlar ve Erkekler, Tarih Vakfı Yurt Yay., İstanbul, 1998, s. 24.

²³ Firdevs Helvacıoğlu, Ders Kitaplarında Cinsiyetçilik, 1928-1995, Kaynak Yay., İstanbul, 1996, s. 42.

²⁴ A.g.g., 28 Mart 1949.

SEZEN ÇOĞUN KARABULUT

tarafıtan gene Mualla Anıl Zonguldak'a gitmekle İstanbul merkezi de İstanbul'un bütün kazalarında bir inceleme yapmaktadır. Bu arada İstanbul merkezi İstanbul müftülüğüne de müracaat ederek dinimiz adına hurafelerle halkı iğfal edenlerin bu kötü hareketlerini önlemesi için irşatlar yaptırılmasını isteyecektir. Zira İslam akidelerince kadının cemiyet içindeki yeri önemlidir. Çarşaf ise Müslümanlarca kabul edilmiş bir kisve değildir. Türk Kadınlar Birliği de yapacağı incelemeden sonra, konferanslar radyo ve basın eli ile halkı aydınlatıcı çalışmalar yapacaktır"²⁵.

Gazetenin sosyal hayat için yayınlamış olduğu diğer önemli birkaç haber ise; 29 Eylül 1947 tarihli, Şükûfe Nihal imzalı, "Türk Dil Bayramı" başlıklı yazı, 6 Ekim 1947 Pazartesi tarihli, tiyatro ve sinema üzerine, Nurullah Tilgen imzalı, "Türk Tiyatrosunda Kadın" başlıklı yazı, kadınların ev hizmetlerini geliştirmeleri konusunda yapılan çalışmaları anlatan, 14 Nisan 1952 tarihli, "Ev Hizmetleri Kursu" başlıklı yazı, köylülerin sosyal gelişimi yönünde, 12 Aralık 1953 tarihli "İnsan Hakları ve Köylülerimiz" başlıklı yazı şeklinde yayımlanmıştır.

C - Siyasal Hayat Ve Kadın Gazetesi

Daha önceki bölümlerde bahsettiğim gibi Kadın Gazetesi, diğer kadın gazete ve dergileri gibi moda, magazin haberlerinden ziyade sosyal, ekonomik ve eğitim konularına yer vermiştir. Tüm bunların yanında Cumhuriyet kadınının daha bilinçli bir vatandaş olabilmesi ve demokrasinin gereği olan yönetime katılabilmesini sağlamak amacıyla siyasi konulara da önemli bir yer ayırmıştır. Özellikle demokrasi ve demokratikleşme süreci, varolan kadın hakları ve kadının siyasal hayat içerisindeki önemli rolü üzerinde durulmaktadır.

Ülkenin demokratikleşme süreci içerisinde bulunduğu çok partili hayata geçiş döneminde, gazete bu konuya duyarlı davranarak önemli yazılar yazmıştır ve bu konuda kadınlara düşen görevlerden bahsetmiştir. İffet Halim Oruz, "Yeniden Seçim Yapılırsa" başlıklı yazısında şunları söylemiştir : "Bu gün üzerinde duracağımız konu mücerret olarak seçim olayının kadınlarımız ile ilgisi ve kadınlarımızın seçimde oynayacağı roldür. Günden güne demokratik bir inkişafa doğru gittiğimize, tek parti yerine çok partili siyasi durumumuz olduğuna göre, vatandaşların yarısını teşkil eden kadınların nasıl bir siyasi rol oynayacağına izaha bilmem lüzum var mı? Bizim asıl üzerinde durmak istediğimiz nokta bu rolü olgun ve ağır başlı olarak oynayabilmektedir. Bu ağır başlılıktan kasıt nedir? Buna göre memleketimizde reye iştirak hakkına erkeği gibi yetkili bulunan kadınlarımızdan beklediğimiz, birinci olarak adamsendecilik yapmaması, ikinci olarak da vicdan kanaati ile rey pusulasını atmasıdır. Kadın artık seçme hakkını kullanmada kamil bir vatandaş rolü oynamalıdır..."²⁶.

²⁵ A.g.g., 21 Temmuz 1952.

²⁶ İ. Halim Oruz, "Yeniden Seçim Yapılırsa", a.g.g., 6 Ekim 1947.

KADIN GAZETESİ

Bu yazıdan da anlaşıldığı gibi Türkiye'nin içinde bulunduğu bu önemli süreçte kadınlarımızdan üzerlerine düşen görevleri layıkıyla yerine getirmeleri beklenilmektedir. Bu konuda görevini tam anlamıyla yerine getirememiş olan İstanbul kadınına şöyle bir eleştiri getirilmiştir: "*Sekiz yüz bine yakın nüfusu bulunan ve yarısından fazlası da kadın vatandaşı olan İstanbul'da 1946 yılı seçimlerinde Türk kadınlığı kendi temsilcisini seçememiştir... Kısmi seçimlerde İstanbul kadınlığının çok hassas olması ve 1946'da uğradığı hezimete uğramaması için uyanık bulunmasını tavsiye ederiz*"²⁷.

Türk Kadını, gelişmekte olan diğer ülkelerin özellikle de İslam ülkelerinin kadınlarıyla karşılaştırıldığında, hatırı sayılır sivil ve politik haklara sahiptir; kamusal alanda daha belirgin bir rol oynamaktadır. Türkiye'de daha 1920'lerde kendi eşlerini seçme, boşanma davası açma ve çocuklarının velayetini isteme gibi siyasal haklara kavuşmuş olan kadınlar için 1923 yılında ücretsiz temel eğitim zorunluluğu da getirilmiştir. Kadınlara 1930 yılında yerel seçimlerde, 1934 yılında genel seçimlerde seçme ve seçilme hakkı tanınmıştır. Bu haklar bütün kadın nüfus tarafından eşit düzeyde kullanılmasa da, birçok kadın eğitim, siyasal katılım ve istihdam fırsatı elde etmiş, sanayileşmiş ülke kadınlarınınkine benzer haklar kazanmıştır²⁸.

Atatürk'ün kadınlara vermiş olduğu bu haklar sayesinde Türk kadını toplumun her kesiminde görev almış ve önemli mevkilere gelebilmiştir. Bu konuya gazetede iki örnek verilmiştir. Bunlardan ilki Müjgan Ağaoğlu tarafından "*Ordu Emrindeki Kadınlarımız*" başlıklı yazıda şu şekilde anlatılmıştır: "*Atatürk demiştir ki: 'Dünyanın hiç bir yerinde, hiç bir milletinde kadın, Anadolu köylü kadınından daha fazla çalışırım, milletimi halasa ve zafere göndermekte Anadolu kadını kadar himmet gösteririm, diyemez!....' 15 Temmuz 1947'de sayın Kurmay Başkanlığınca (Türk kızlarının askerlik görevlerini fiilen yapmaları) kararı uygulanmış bulunmaktadır ki, bence bu tarih Türk kadınlığı inkılabı içinde yeni bir mukadderat saatinin çalındığını ve yeni bir dönüm noktasının daha başladığını bildiriyor demektir...*"²⁹.

İkinci yazı "*Kadın ve Politika*" başlığını taşımaktadır: "*Memleket demokrasi yolunda, aheste adımlarla yürüyor. Demokrasiyi benimsemiş cemiyetlerde cinsiyet farkı gözetilmeden o cemiyete mensup fertlerin fikirlerine hür bir inkişaf yolu temin edilmesi bakımından, Millet Meclisinde çok az sayıda kadın mebusun bulunması, bir hayli şikayetlere ve sızlanmalara sebebiyet verdi. Kadın politika hayatında kendini göstermeden evvel, içtimai bakımdan cemiyette personalitesini inkişaf ve tebarüz ettirmek yolundaki çalışmalarına kendini harsederse, siyasi sahada sesini daha kolay işittirebilir, kanaati hakikate daha uygun gibi görünüyor...*"³⁰.

²⁷ A.g.g., 29 Haziran 1948.

²⁸ Zehra Arat, "*Kemalizm ve Türk Kadını*", 75. Yılda Kadınlar ve Erkekler, Tarih Vakfı Yurt yay., İstanbul, 1998, s. 51.

²⁹ Müjgan Ağaoğlu, "*Ordu Emrindeki Kadınlarımız*", a.g.g., 10 Kasım 1947.

³⁰ Leyla Kara, "*Kadın ve Politika*", a.g.g., 10 Temmuz 1950.

SEZEN ÇOĞUN KARABULUT

Kadının sosyal hayatta etkisini arttırmak için oluşturduğu dernek ve birliklerin önemini gören siyasi partiler kendilerine bağlı olarak bir takım kadın birlikleri kurulması yolunda teşebbüslerde bulunmuşlardır. Bu konuda gazete de haberler yer almıştır.

“Yeni Bir Kadın Teşekkülü mü kuruluyor?: Haber aldığımızı göre Demokrat Parti'nin İstanbul Adayı olan Nüşet Gökdoğan ve arkadaşlarının teşebbüsü ile bir kadın teşekkülü meydana getirilecektir. Bu teşekkülde ihtisaslara yer verilecek ve her meslekte bir bayan kısımların başında bulunacaktı. Doktorlar kısmının başında Dr. Müfide Küley'in bulunacağı öğrenilmiştir...”³¹”.

Aynı konuda “Kadın Kolları Teşkilatı” başlıklı yazı ise şu şekildedir: “CHP'nin tüzüğünde mevcut bulunan kadın kolları çalışmaları hakkında maddenin tatbiki için yönetmelik hazırlanmış, illerde ve ilçelerde idare kurullarına bağlı olarak kadın kolları teşkil edeceği haber alınmıştır. / Bu suretle sayısı artırılan kadın üyeler sosyal yardım işleri ile meşgul olacağı gibi ayrıca köylere kadar giderek kadınları mahiyette çalışmalar yapacaktır. Hazırlanan yönetmelik yakında parti genel idare kurulunda müzakere edilecektir”³².

Gazete siyasi konularda sadece kadın haklarının savunulmasına yer vermemiş. Bunun yanında ülke içinde yaşanan günlük siyasi olaylar da gazetenin sayfalarında yer almıştır. Siyasi olaylarda gazetenin ağırlıklı olarak üzerinde durduğu nokta, 1946 yılından itibaren Türkiye'nin demokratikleşme sürecine girişi ve bu süreçle birlikte 1950 yılından itibaren yönetimde bulunan Demokrat Parti'nin izlemiş olduğu politika ve bu politika doğrultusunda Türk toplumunda yaşanan siyasi ve sosyal değişikliklerdir. Gazete öncelikle Demokrat Parti'nin kuruluşunu demokratikleşme yolunda önemli bir gelişme olarak değerlendirmiş ve 26 Temmuz 1948 tarihli “Demokrasiye Doğru” başlıklı yazısında şunlardan bahsetmiştir : “Üç dört sene var ki demokrasiye doğru gidiyoruz. Bu arada Halk Partisi bir evlat sahibi oldu. Demokrat Parti... Nesil aynı, soy sop aynı, senelerce aynı varlığın içinde gelişmiş, yetişmiş, dünyayı görmüş, demokrasiyi kavramış kimseler Halk Partisinden ayrılıp da bir parti kurarlarsa ben onlara Halk Partisi'nin yavrusu gözüyle bakarım. Ama biri Demokrat biri Halkçı...”³³”. Fakat kısa bir süre sonra Demokrat Parti'nin izlemiş olduğu politika Kadın Gazetesi'nin yazarlarını ve aynı zamanda Atatürk İlke ve İnkılaplarına bağlı olan insanları hayal kırıklığına uğratmıştır.

Bu hayal kırıklığına en büyük sebep de, Demokrat Parti'nin Atatürk'e karşı tutumudur. Demokrat Parti bir yandan Atatürk devrimlerinin sulandırılmasına göz yumarken, öte yandan da Atatürkçü görünmeye son derece itina etmiştir. Ama Demokratların Atatürkçülüğü tamamen biçimsel bir Atatürkçülüktür. Atatürk'le ilgili olarak en önemli iki girişimden birincisi Atatürk Kanunu, ikincisi Anıtkabir'dir. Kanun 24 Temmuz 1951'de çıkartılmış ve Atatürk'ün hatrasına veya

³¹ A.g.g., 12 Temmuz 1948.

³² A.g.g., 26 Temmuz 1948.

³³ A.g.g., 26 Temmuz 1948.

KADIN GAZETESİ

heykellerine saldırıları cezai müeyyidelere bağlamıştır. İnşaatı Halk Partisi zamanında başlatılan Anıtkabir ise Demokratlar tarafından tamamlanmış ve Atatürk'ün naaşı 10 Kasım 1953'te törenle buraya nakledilmiştir. Dikkat edilirse bu iki girişimin de gayesi Atatürk'ün "dış görünüşüne" dokunulmazlık bahşetmektir. Yoksa Atatürk'ün "ruhunun" yaşatılmasıyla ilgisi yoktur. Bunun da böyle olması tabiidir. Zira iktidarının temelinde anti-empyralist bir savaş bulunan, batılı devletler önünde eğilmeyi reddeden, yabancı sermayeyi kovan bir devrimcinin, aslında Demokratlar arasında hiç yeri olmaması gerekir³⁴.

Demokrat Parti için dinsel kurumlar da, iletişim ve etkileşim açısından bulunmaz bir araç niteliğindedir. İktidarı süresince bu kurumları elinden geldiğince başarılı bir biçimde kullanmıştır. Ankara ve çevresinde Ticanileri, yurt çapında ise Said-i Nürsi'yi kayırma politikası bu iletişim gereksiniminin somut örnekleri olarak karşımızdadır. Bunun da ötesinde, radyolarda çeşitli nedenlerle sık sık mevlit okutulması ve bu gibi törenlerin ekonomik ve siyasal darboğazlar arttıkça daha da yoğunlaşması, gene dini duyguların siyasal amaçla kullanılmasına örnek teşkil etmektedir. Demokrat Parti iktidarı dinsel kurumları, yöresel tarikatlara kadar inerek kendi amaçları için kullanmış, yığınlarla bağlarını bu yolla da pekiştirmeye çalışmıştır³⁵.

Örneğin iktidarının ilk icraatlarından birisi ezanı Türkçe okutmak olmuştur. Bu konudaki itiraz gazeteye 17 Temmuz 1950 tarihli "Din ve Dil Meselelerine Dair" başlıklı yazı ile girmiştir. "...Arapça ezan okunmasının bir ceza müeyyidesine bağlanması, hakikaten layizme uymaz bir işti ama, devlete bağlı bir teşekkül olan diyanet İşleri Reisliği'nin Arapça ezan okunmasını tamim etmesi, laik prensibe uyar mı? Ve güzel Türkçe'mizle iman ehlini çağırmanın ortadan kaldırılması, bizim gelişimize uyar mı?..."³⁶

Diğer bir tepki de, dil devrimine yönelik uygulamalara karşı gösterilmiştir. Anayasa metnini 1945 yılında Türkçeleştiren metinden vazgeçilerek eski metne dönülmesinin kararlaştırılması gazete sütunlarında tepkiyle karşılanmıştır³⁷.

Gazete ülke içerisinde meydana gelen bu gibi gerici hareketleri eleştiren yazılar yayınlarken, kadınları bu konuda harekete geçirmeye çalışmıştır. Bu dönemde Atatürk heykellerine karşı yapılan saldırılar kınanarak, "Türk Kadınlar Atalarının Heykellerini Beklemek İçin Nöbet Almak İstiyor" başlıklı yazı yayınlanmıştır³⁸.

Bu dönemde meclisteki "Kadın" konusunun algılanışı da kadın vekiller tarafından farklılık göstermeye başlamıştır. Tek parti döneminin kadın milletvekillerinin belki de en önemli özelliği, Mecliste, "kadınları temsil eden"

³⁴ Cem Eroğul, *Demokrat Parti Tarihi ve İdeolojisi*, İmge Yay., Ankara, 1990, s. 79-80.

³⁵ Tefik Çavdar, "Demokrat Parti", *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, C. 8, s. 2068-2073.

³⁶ A.g.g., 17 Temmuz 1950.

³⁷ A.g.g., 18 Aralık 1952.

³⁸ A.g.g., 9 Nisan 1951.

SEZEN ÇOĞUN KARABULUT

üyeler olarak konuşmalarıdır. Genelde kendilerini kadınlardan önce ulusun temsilcisi olarak da görmüş olabilirler. Fakat yine de Türkiye'deki ilk kadın temsilciler, kadınların diliyle, onların görüşlerini yansıtarak, kadınlara seslenerek bağılı buldukları kadın sorunlarını Meclise getirirler. Üzerinde söz aldıkları konular kadın-erkek eşitliğine değil, kadınlara özgü sorunlara dönüktür.

Çok partili dönemde ise, parlamentodaki kadın temsilciler, Meclis'teki konuşmalarında kendilerini artık kadın temsilcileri olarak algılamıyorlardı. Tek parti dönemindeki gibi, kadın milletvekilleri olduklarını vurgulayan veya temsil ettikleri kadınlara hitaben konuşmalara rastlanmamıştır³⁹. Bu durum içerisinde Kadın Gazetesi'nin, Türk kadınının sosyal hayattaki yeri konusunda yaptığı çalışmalar, daha büyük anlamlar kazanmaktadır.

D – Eğitim Politikaları Ve Kadın Gazetesi

Eğitimin toplumun temelini oluşturduğuna inanan gazete yazarları, bu konuya yoğun olarak ilgi duymuşlardır. Çocuk ve kadın eğitimi, eğitimdeki aksaklıklar ve bunların çareleri üzerine yazılar yayınlamışlardır. Gazete yazarları bizzat kendileri de eğitim toplantıları düzenleyerek, problemleri düzeltebilmek için Milli Eğitim Bakanlığı'na yardımda bulunmaya çalışmışlardır.

Kadın Gazetesi ilk eğitim toplantısını 1948-1949 yıllarında yapmıştır. 12 Aralık 1948 tarihinde Ankara'da ve 8 Ocak 1949 tarihinde İstanbul'da toplanan Kadın Gazetesi davetlileri arasında bulunan okul müdürleri, felsefe ve pedagoji öğretmenleri, profesörler, doktorlar ve çeşitli meslek adamları ile aile kadınlarımız, okul-aile temsilcileri ve başöğretmenler bulunmaktadır. Konuşma ve tartışmalar sonucunda çocukların ve gençlerin eğitimini aileye, okula ve cemiyete olmak üzere başlıca üç kısma ayırarak tetkik etmenin mümkün olacağı görülmüştür. İlk kısım; çocuğun doğduğu günden okul çağına kadar, ikinci kısım; okul çağında (yani okula ait çalışmalar), üçüncü kısım ise; cemiyetçe yapılacak çalışmalar⁴⁰ olarak tespit edilmiştir.

Gazete bu çalışmalar konusunda şu bilgileri vermiştir: "*Kadın Gazetesi 1949 yılı çalışmalarının ilk adımını eğitim davası hımlesi ile atmıştır. İki yıldan beri yazarlarımızın ele aldığı bu mevzu Ocak ayı başından itibaren bir hareket haline geçirmekle daha disiplinli ve planlı olarak çalışacağımıza inanıyoruz. Milli Eğitim Bakanlığımızda terbiye problemleri üzerinde hımleli bir program hazırlanırken Kadın Gazetesi, annelerin bu davayı birinci planda ele alması işi üzerinde durmuştur...*"⁴¹.

³⁹ Yeşim Arat, "Türkiye'de Kadın Milletvekillerinin Değişen Siyasal Roller, 1934-1980", 75. Yılda Kadınlar ve Erkekler, Tarih Vakfı Yurt Yay., İstanbul, 1998, s. 252-258.

⁴⁰ A.g.g.,6 Haziran 1949.

⁴¹ İffet Halim Oruz, "Kadın Gazetesinin Eğitim Toplantısı", Kadın Gazetesi, 10 Ocak 1949.

KADIN GAZETESİ

Gazete eğitim konusunda özellikle çocuk eğitimi üzerinde durmuş ve bu konuda aileye düşen görevlerden bahsetmiştir⁴². Çocukların ahlaki yönünün oluşmasında önemli bir yere sahip olan kitap, gazete ve dergilerde, çocuklar için zararlı olabilecek bir takım yayınlar mevcuttur. Bu yayınların zararlarının ilgililere duyurabilmek için gazetede bir makale yayınlamıştır⁴³. Çocuk eğitiminde aile içerisinde önemli görevi üstlenen kişiler olarak “anneler”in eğitilmiş olması da çok önemlidir. Gazete bu konuda da Kazım Nami Duru'nun “*Analık Bilgisi Lazım*” başlıklı yazısını yayınlamıştır⁴⁴.

Gazete; bir kadın gazetesi olması itibarıyla ve amacı kadını hayatın her alanında daha aktif kılmak olduğu için, ev kadınlarına yönelik bir takım kurslar açmış ve çalışmalarının tanıtımını gazete sayfalarında yapmıştır⁴⁵.

Gazete, çocuk eğitimi konularına önem verdiği kadar kadın eğitimi konusuna da ağırlıklı olarak yer vermiştir. Reyhan Attaroğlu, “*Kadınlarımızın Okur Yazarlığı*” başlıklı yazısında şunları söylemiştir: “*Temelinde sağlam bir kalkınma düzeni kurmak isteyen toplumların sosyal bünyeyi ihmal etmemeleri lazımdır. Kadın ise sosyal bünyeyi teşkil eden ailenin merkezi ve temeli olması dolayısıyla bu konuda üzerinde dikkat ve hassasiyetle durulacak bir varlıktır. Kadın aile yuvasını iyi bir şekilde idare edecek, geleceği eline teslim edeceğimiz genç nesilleri yetiştirecek insandır... Kadını cehaletten kurtarıp okur-yazar haline getirmek; varmak istenilen nokta için aşılması zaruri olan bir merhale olmakla beraber, kadının sosyal bünye içinde kendinden beklenildiği şekilde olabilmesi için özel bir takım bilgilere sahip olması gerekmektedir...*”⁴⁶.

Yazarın belirttiği gibi bir ülkenin kalkınabilmesi ancak ve ancak eğitim yoluyla mümkündür. Bu nedenle geleceğin nesilleri olan çocukların ve bunların yetiştiricisi olan kadınların eğitimine, hem devletin hem de sivil toplum kuruluşlarının desteği gerekmektedir. Gazete bu konuda duyarlı davranarak, kamuoyunun ilgisini bu noktaya çekmeye çalışmaktadır.

IV – Kadın Gazetesi'nin Değişimi (1962-1967)

Kadın Gazetesi 1962 yılından itibaren bir gazete olma özelliğini kaybederek, dergi havasına bürünmüştür. Ebat olarak da küçülmüş ve eleştirdiği diğer kadın gazeteleri gibi kapağına çıplak kadın resimleri koymaya başlamıştır. Bu durumu gazetenin sahibi İffet Halim Oruz şu şekilde açıklamaktadır: “...kadınlar cumhuriyet nimetlerinden kültürel alanda gereği kadar faydalanmışlardır da, bu gücü teşkilatlı olarak kullanmasını bilememişlerdir. Devrimci geçinen bütün partilerin idarecileri ise asla kadın devrimine yer vermemişlerdir. Bu noktada dava toplumun görüşüne dayanır. Onunla aydın kadın teşkilatlı olarak savaşıacaktır. Kadın Gazetesi bu savaşmanın organıdır. Doğrusu şunu da belirtmeliyiz ki, son

⁴² A.g.g., 14 Mayıs 1953.

⁴³ A.g.g., 5 Aralık 1953.

⁴⁴ A.g.g., 10 Nisan 1950.

⁴⁵ A.g.g., 19 Kasım 1951.

⁴⁶ Reyhan Attaroğlu, “*Kadınlarımızın Okur Yazarlığı*”, a.g.g., 26 Aralık 1966.

SEZEN ÇOĞUN KARABULUT

yıllarda aydın kadının bizim çevremizde halkalanması gücümüzü arttırmıştır. Bir okları da çok okunması Kadın Gazetesinin yaldızlı hap gibi, umumi efkari tutan ölçülerle yayınlanmasını deyimler. Bu sayıda kapağımıza dikkat edenler, adeta arkadaşlar arasında savaşma açan bir yaldızlı hapla çıktığımızı göreceklerdir. Bu bir deneydir. Bizi davalarımızdan şaşırtmaz...⁴⁷.

Daha sonra ismindeki “gazete” sözcüğünü de kaldırarak sadece “Kadın” ismi ile yayınlanmıştır. Ve ismine uygun olarak da içeriğinde siyasal haberler daha az yer almış ancak sosyal konular ve fikir yazıları yer almaya devam etmiřtir⁴⁸.

⁴⁷ Kadın Gazetesi, 10 Mart 1962.

⁴⁸ A.g.g., 10 Mart 1962.